

Wojewódzki Urząd Pracy
w Białymstoku

Analiza zapotrzebowania na zawody i kompetencje wśród przedsiębiorców działających w obszarze inteligentnej specjalizacji województwa podlaskiego - przemysł metalowo-maszynowy, skutniczy i sektory z nim powiązane

Prezentacja wyników i wniosków z badania

Plan prezentacji

- I. Cele badania, uzasadnienie realizacji badania, zakres podmiotowy
- II. Metodologia badania
- III. Charakterystyka sektora metalowo-maszynowego i skutniczego w woj. podlaskim
- IV. Popyt i podaż pracy w sektorze metalowo-maszynowym i skutniczym
- V. Wyniki badania
- VI. Wnioski i rekomendacje

Cele badania, cz. 1

► Cel główny:

Ustalenie potrzeb i wymagań dotyczących zawodów i umiejętności wśród przedsiębiorców działających w obszarze inteligentnej specjalizacji województwa podlaskiego w sektorach związanych z przemysłem metalowo-maszynowym, skutniczym oraz branżami powiązanymi, a także analiza dostępności kadr reprezentujących zawody związane z ww. sektorem

Cele badania, cz. 2

► Cele szczegółowe:

- ✓ **Analiza zapotrzebowania na zawody i kompetencje** wśród przedsiębiorców działających w obszarze inteligentnej specjalizacji województwa podlaskiego - przemysł metalowo-maszynowy, szkodniczy i sektory z nim powiązane.
- ✓ **Analiza i ocena dostępności zasobów pracy w zawodach** związanych z obszarem IS - przemysł metalowo-maszynowy, szkodniczy i sektory z nim powiązane.
- ✓ **Analiza i ocena potencjału zatrudnieniowego i jakości miejsc pracy** oferowanych przez podmioty funkcjonujące w obszarze IS - przemysł metalowo-maszynowy, szkodniczy i sektory z nim powiązane.
- ✓ **Analiza i ocena dostosowania kształcenia do potrzeb podmiotów** działających w obszarze IS - przemysł metalowo-maszynowy, szkodniczy i sektory z nim powiązane oraz współpracy tego obszaru z systemem edukacji.
- ✓ **Identyfikacja czynników wpływających na poziom zapotrzebowania na pracowników oraz na ilość i jakość dostępnych zasobów pracy w zawodach** związanych z obszarem IS - przemysł metalowo-maszynowy, szkodniczy i sektory z nim powiązane.
- ✓ **Analiza aktywności innowacyjnej w przedsiębiorstwach** działających w obrębie IS - przemysł metalowo-maszynowy, szkodniczy i sektory z nim powiązane, i identyfikacja tworzenia sieci współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami w celu optymalizacji wykorzystania pracowników.

Zakres podmiotowy badania

Na potrzeby niniejszego badania wskazano, że przedsiębiorstwa, które zaliczane są do inteligentnej specjalizacji - przemysł metalowo-maszynowy, szkodniczy i sektory z nim powiązane, w szczególności ICT, reprezentują następujące działy sekcji C PKD [Przetwórstwo przemysłowe]:

- ▶ **Dział 24** [Produkcja metali];
- ▶ **Dział 25** [Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń];
- ▶ **Dział 28** [Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana];
- ▶ **Dział 29** [Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli];
- ▶ **Dział 30** [Produkcja pozostałego sprzętu transportowego; w tym produkcja statków i łodzi [Grupa 30.1].

Metodologia badania

- ▶ Analiza danych zastanych
- ▶ Badanie ilościowe CATI/CAWI (pracodawcy) – 330 firm, w tym 30 podmiotów współpracujących z branżą
- ▶ Badanie jakościowe IDI/TDI z przedstawicielami największych pracodawców działających w obszarze IS województwa podlaskiego - przemysł metalowo-maszynowy, szkodniczy i sektory z nim powiązane, klastrów branżowych, instytucji otoczenia biznesu, administracji publicznej, agencji zatrudnienia – 10 wywiadów
- ▶ Badanie jakościowe IDI/TDI z przedstawicielami szkół branżowych i średnich oraz uczelni kształcących w zawodach związanych z obszarem IS województwa podlaskiego - przemysł metalowo-maszynowy, szkodniczy i sektory z nim powiązane, biur karier – 10 wywiadów
- ▶ Analiza ofert pracy – 1388 ogłoszeń opublikowanych na portalach pracuj.pl, praca.pl oraz olx.pl w okresie styczeń -czerwiec 2024 roku, z czego do analizowanej branży przypisano 170 ofert
- ▶ Panel ekspercki z udziałem 8 przedstawicieli: badanej branży, grupy roboczej ds. specjalizacji regionalnej RIS3 UMWP, IOB, uczelni oraz szkół branżowych
- ▶ Analiza kartograficzna

Charakterystyka sektora metalowo-maszynowego i skutniczego w woj. podlaskim

- ▶ Sektor metalowo-maszynowy jest jednym z kluczowych sektorów dla polskiej gospodarki, odpowiada za ok. 16-17% produkcji przemysłowej. W skali kraju wiele znaczących ośrodków przemysłu metalowego i maszynowego skupionych jest w województwach: śląskim, mazowieckim, wielkopolskim i dolnośląskim, gdzie dominują duże zakłady produkcyjne o szerokim zasięgu krajowym i międzynarodowym.
- ▶ Sektor metalowo-maszynowy oraz skutniczy w województwie podlaskim ma duże lokalne znaczenie, jednak w skali Polski jego rola jest mniejsza w porównaniu do regionów bardziej uprzemysłowionych. Podlaskie skupia zaledwie 1,6% podmiotów z analizowanych pięciu działów sekcji C PKD w skali kraju. Niemniej jednak, sektor ten w Podlaskiem odgrywa ważną rolę dla lokalnej gospodarki i wykazuje się innowacyjnością, jak również coraz większym zasięgiem eksportowym.
- ▶ Sektor skutniczy w Polsce jest dość niszowy, ale znaczący na rynku europejskim, szczególnie w segmencie jachtów i łodzi motorowych. Główne ośrodki produkcji skutniczej znajdują się w północnej Polsce, przede wszystkim w województwach pomorskim i zachodniopomorskim, gdzie działa wiele renomowanych stoczní. Polskie firmy produkują zarówno jednostki rekreacyjne, jak i profesjonalne łodzie użytkowe (ratunkowe, rybackie, patrolowe).

Charakterystyka sektora metalowo-maszynowego i skutniczego w woj. podlaskim – liczba podmiotów

Wyszczególnienie	2014	2023	przyrost w %
Ogólna liczba przedsiębiorstw w ramach IS	1275	1595	25,1
% podmiotów należących do IS wśród ogółu przedsiębiorstw w regionie	1,3	1,3	
Ogólna liczba w regionie zaliczonych do sekcji C PKD	8067	8888	10,2
% podmiotów należących do IS wśród przedsiębiorstw w regionie zaliczonych do sekcji C PKD	15,8	17,9	
Ogólna liczba przedsiębiorstw w regionie	98339	120716	22,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

- W końcu 2023 roku w województwie podlaskim do rejestru REGON wpisanych było 1,6 tys. podmiotów reprezentujących działy 24, 25, 28, 29, 30 sekcji C PKD. Stanowiły one 1,3% ogółu przedsiębiorstw w regionie. Natomiast w obrębie samej sekcji C PKD przedsiębiorstwa te stanowiły 17,9% (w Polsce odsetek ten to 24,4%).
- Sektor metalowo-maszynowy i skutniczy wyróżnia się pozytywnie pod względem dynamiki przyrostu liczby podmiotów. W latach 2014-2023 liczba przedsiębiorstw z ww. działów sektora zwiększyła się o 25,1%, podczas gdy liczba podmiotów w całej sekcji C (przetwórstwo przemysłowe) – o 10,2%, a ogólna liczba podmiotów – o 22,8%.

Charakterystyka sektora metalowo-maszynowego i skutniczego w woj. podlaskim - struktura działowa

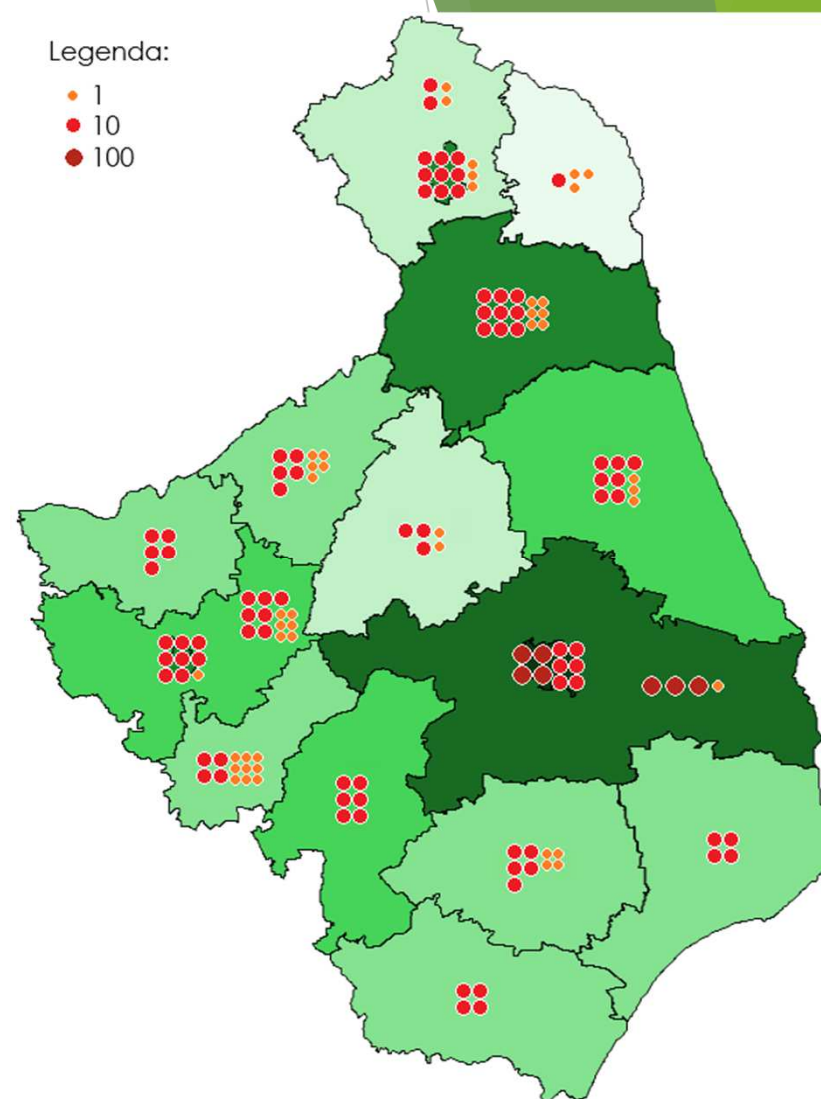
Działy sekcji C PKD	Liczba podmiotów 2014 rok	% wśród ogółu podmiotów	Liczba podmiotów 2023 rok	% wśród ogółu podmiotów	wzrost/ spadek w liczbach	wzrost/ spadek w %
Dział 24	28	2,2%	23	1,4%	-5	-17,9
Dział 25	997	78,2%	1 273	79,8%	276	27,7
Dział 28	153	12,0%	174	10,9%	21	13,7
Dział 29	40	3,1%	44	2,8%	4	10,0
Dział 30	57	4,5%	81	5,1%	24	42,1
Razem	1275	100,0%	1595	100,0%	320	25,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

- Grupa firm funkcjonujących w obrębie analizowanej IS - przemysł metalowo-maszynowy, skutniczy i sektory z nim powiązane jest niejednorodna, przy czym dominuje w nim dział 25 [produkcja gotowych wyrobów metalowych] – 80% oraz dział 28 [produkcja maszyn i urządzeń] – 11%.
- W latach 2014-2023 najdynamiczniej pod względem przyrostu liczby podmiotów rozwijał się sektor, który tworzyły podmioty przyporządkowane do działu 25 sekcji C PKD [produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń], zaś największy procentowy wzrost odnotowała produkcja pozostałego sprzętu transportowego; w tym produkcja statków i łodzi (Dział 30).

Charakterystyka sektora metalowo-maszynowego i skutniczego w woj. podlaskim – struktura przestrzenna

- Podmioty należące do analizowanego sektora charakteryzują się nierównomiernym rozkładem przestrzennym w województwie.
- Silna koncentracja tych przedsiębiorstw ma miejsce w mieście Białymstoku oraz powiecie białostockim, obejmuje niemal połowę (49,7%) podmiotów reprezentujących działy 24, 25, 28, 29, 30 sekcji C PKD.
- Znaczącym ośrodkiem, choć już znacznie mniejszym pod względem liczby przedsiębiorstw, jest powiat augustowski, który stanowi lokalizację dla 6% wszystkich przedsiębiorstw tworzących IS w regionie.
- Istotnymi centrami podmiotów tworzących IS są również miasto Łomża oraz miasto Suwałki, w których swoje siedziby ma łącznie niemal 11% takich podmiotów.

Źródło: GUS BDL

Popyt i podaż pracy w sektorze metalowo-maszynowym i skutniczym - zatrudnienie

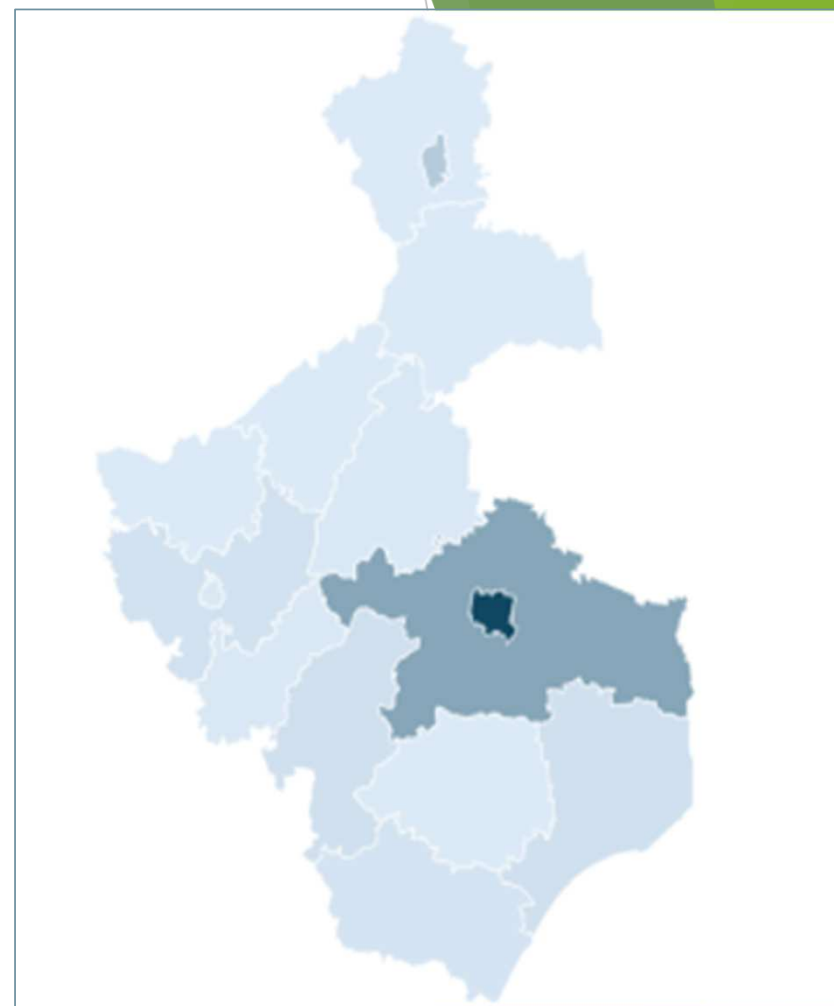
PKD/Dział	Liczba pracujących w woj. podlaskim	Struktura %	Liczba pracujących w Polsce	Struktura %
Dział 24	467	3,1	68 133	8,1
Dział 25	5 728	37,7	370 095	43,9
Dział 28	5 858	38,6	139 513	16,6
Dział 29	987	6,5	206 950	24,6
Dział 30	2 139	14,1	57 747	6,9
Razem	15 179	100,0	842 438	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

- Podmioty z branży metalowo-maszynowej i skutniczej są ważnym pracodawcą na regionalnym rynku pracy - **zatrudniają łącznie 15,2 tys. pracowników**, czyli 23,1% zatrudnionych tylko w podmiotach z sekcji C PKD oraz 3,6% wszystkich pracujących w województwie.
- W przypadku obu wartości są one niższe niż w skali ogólnopolskiej, gdzie zatrudnieni w działach 24, 25, 28, 29, 30 stanowią 30,3% pracujących w sekcji C PKD i 5,6 % pracujących w gospodarce narodowej.
- Na tle kraju podlaski sektor wyróżnia większy odsetek zatrudnionych w dziale 28 [produkcja maszyn i urządzeń] (38,6% wobec 16,6%) i dziale 30 [produkcja pozostałego sprzętu transportowego] (14,1% wobec 6,9%).

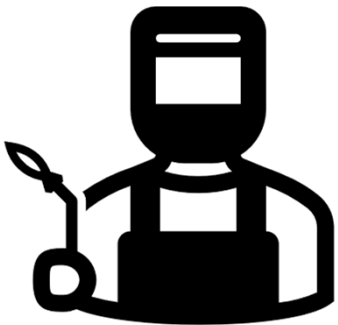
Popyt i podaż pracy w sektorze metalowo-maszynowym i skutniczym – oferty pracy w Internecie

- Rynek pracy jest wyraźnie skoncentrowany w większych ośrodkach miejskich, takich jak Białystok i powiat białostocki, które łącznie aż 71,2% ofert pracy wskazało jako miejsce świadczenia pracy (50% w samym Białymstoku i 21,2% w powiecie białostockim).
- Wysoką aktywność na rynku pracy wykazują także firmy z Suwałk z 10% ofert.
- 11% ofert pracy przewiduje konieczność wykonywania obowiązków w delegacji, w tym zagranicą (Niemcy).

Źródło: ogłoszenia o pracę z portali praca.pl, pracuj.pl olx.pl

Popyt i podaż pracy w sektorze metalowo-maszynowym i skutniczym – zawody deficytowe i nadwyżkowe

- ▶ Analizując **zawody deficytowe** szczególnie newralgiczne pod kątem dostępności pracowników dla przedsiębiorców reprezentujących IS, można prognozować, że poszukiwane są i nadal będą osoby mające kompetencje niezbędne do wykonywania zawodu **spawacza, ślusarza, elektryka, elektromechanika, operatora obrabiarek skrawających** czy też **magazyniera**.
- ▶ W kontekście problemów związanych z dostępnością pracowników, należy podkreślić, że **zawody nadwyżkowe** powiązane z IS stanowią coraz rzadziej obserwowane zjawisko na regionalnym rynku pracy. Nadwyżki zasobów pracy stanowią aktualnie jedynie lokalne wyzwania w ramach poszczególnych powiatowych rynków pracy i dotyczą takich grup zawodów jak **technicy mechanicy, mechanicy-monterzy maszyn i urządzeń, ślusarze, elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy**.

Źródło: WUP w Białymstoku, Barometr zawodów 2024. Raport podsumowujący badanie w województwie podlaskim

Szkoły branżowe i średnie zawodowe kształcące na potrzeby branży metalowo-maszynowej i skutniczej w woj. podlaskim

- ▶ W roku szkolnym 2023/2024 w województwie podlaskim w systemie dziennym i zaocznym kształciło się 4,4 tys. uczniów w zawodach związanych z branżą metalowo-maszynową, z tego w technikach i szkołach branżowych II stopnia 3,6 tys. uczniów i szkołach branżowych I stopnia 0,8 tys. uczniów.
- ▶ Największa dostępność kształcenia dotyczy zawodów: technik programista, technik mechatronik, technik elektryk, technik mechanik, elektryk, stolarz.
- ▶ Największym zainteresowaniem wśród uczniów cieszą się zawody technik programista, technik mechatronik i technik elektryk.
- ▶ W większości zawodów związanych z branżą skutniczą (monter jachtów i łodzi - wcześniej skutnik, monter kadłubów jednostek pływających, technik budowy jednostek pływających, technik przemysłu jachtowego) kształcenia w regionie nie udało się uruchomić.
- ▶ Kluczowe ośrodki kształcenia to Białystok [w sumie 16 szkół, w tym 6 techników, 8 szkół branżowych I stopnia oraz 2 szkoły branżowe II stopnia] oraz powiat sokólski [w sumie 6 szkół, w tym 1 technikum oraz 4 szkoły branżowe I stopnia oraz 1 szkoła branżowa II stopnia].

Szkoły wyższe kształcące na potrzeby branży metalowo-maszynowej i skutniczej w woj. podlaskim

Kierunki i uczelnie kształcące na potrzeby sektora:

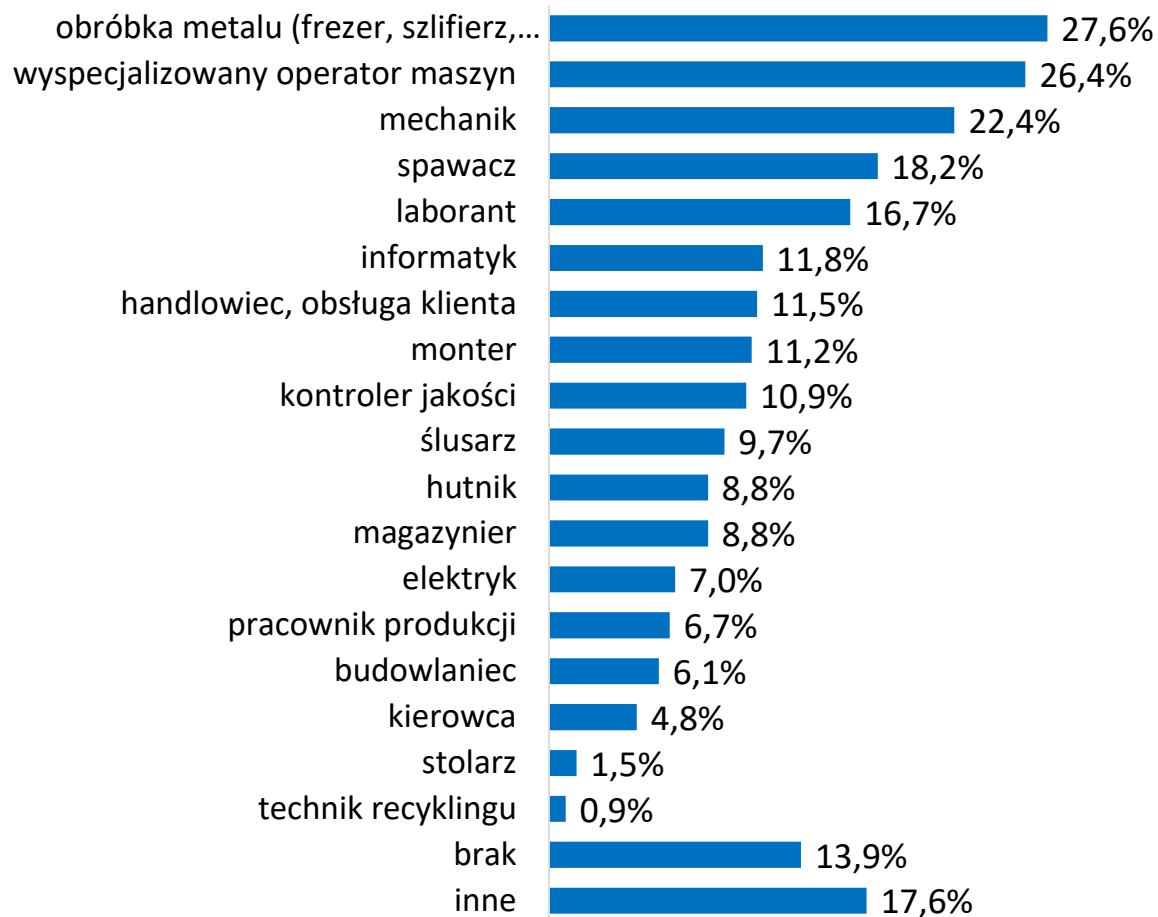
- **Politechnika Białostocka** – elektrotechnika, automatyka i robotyka, cyfryzacja przemysłu, elektronika i telekomunikacja, mechatronika, inżynieria materiałowa i wytwarzania, mechanika i budowa maszyn, zarządzanie i inżynieria produkcji
- **Akademia Łomżyńska** - automatyka i robotyka, mechatronika
- **Państwowa Uczelnia Zawodowa im. Prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach** - zarządzanie i inżynieria produkcji, inżynieria produkcji i transportu

W roku akademickim 2023/2024 na 9 kierunkach związanych z IS na trzech ww. uczelniach studiowało 1,7 tys. studentów, z czego ponad 90% na Politechnice Białostockiej.

Największa dostępność kształcenia występuje na kierunkach:

- Elektrotechnika – 393 studentów
- Mechanika i budowa maszyn – 312 studentów,
- Automatyka i robotyka – 311 studentów,
- Zarządzanie i inżynieria produkcji – 252 studentów.

Zawody kształcone na poziomie branżowym i średnim technicznym kluczowe w branży metalowo-maszynowej i skutniczej - wyniki badania

Do zawodów i stanowisk pracy kształconych na poziomie branżowym i średnim technicznym kluczowych dla branży metalowo-maszynowej i skutniczej respondenci zaliczyli przede wszystkim pracowników zajmujących się obróbką metalu, czyli frezerów, szlifierzy, tokarzy, operatorów obrabiarek CNC (łącznie 27,6% odpowiedzi), a następnie wyspecjalizowanych operatorów maszyn (26,4% odpowiedzi), mechaników (22,4%) oraz spawaczy (18,2%).

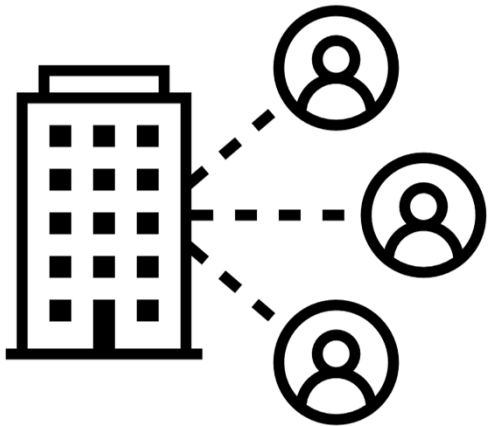
Zawody kształcone na poziomie wyższym kluczowe w branży metalowo-maszynowej i szkutniczej - wyniki badania

Spośród **zawodów i stanowisk pracy wymagających wyższego wykształcenia**, mianem kluczowych były przez respondentów określone stanowiska odpowiedzialne za planowanie i zarządzanie procesami produkcyjnymi (43,3%), a następnie stanowiska związane z pełnieniem funkcji kierowniczych (35,5%).

Źródło: badanie CATI z przedsiębiorcami; N=330

Współpraca firm sektora metalowo-maszynowego z placówkami edukacyjnymi

Analizując obszar edukacji i biznesu, należy podkreślić, że w regionie ma miejsce współpraca firm sektora metalowo-maszynowego z placówkami edukacyjnymi, tj. szkołami branżowymi czy uczelniami.

Przykładem jest działalność Evoluma Klaster Przemysłowy [mającego Status Krajowego Klastra Kluczowego], który wśród partnerów strategicznych posiada dwie szkoły branżowe zlokalizowane w stolicy województwa podlaskiego, a więc tym miejscu, gdzie jest największa lokalizacja firm reprezentujących IS.

Wśród wspólnych partnerów Klastra Przemysłowego Evoluma oraz SSSE są kluczowe podmioty kształcące na kierunkach związanych z IS:

- ✓ Politechnika Białostocka [automatyka i robotyka, mechatronika, mechanika i budowa maszyn; logistyka, zarządzanie, zarządzanie i inżynieria produkcji, elektronika, cyfryzacja przemysłu];
- ✓ Państwowa Uczelnia Zawodowa im prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach [kierunki na Wydziale Politechnicznym jak inżynieria produkcji i transportu, zarządzanie i inżynieria produkcji].

W przypadku SSSE partnerem jest dodatkowo Akademia Łomżyńska, w której kształcą się studentów m.in. na kierunkach - automatyka i robotyka, logistyka, mechatronika, zarządzanie i inżynieria produkcji.

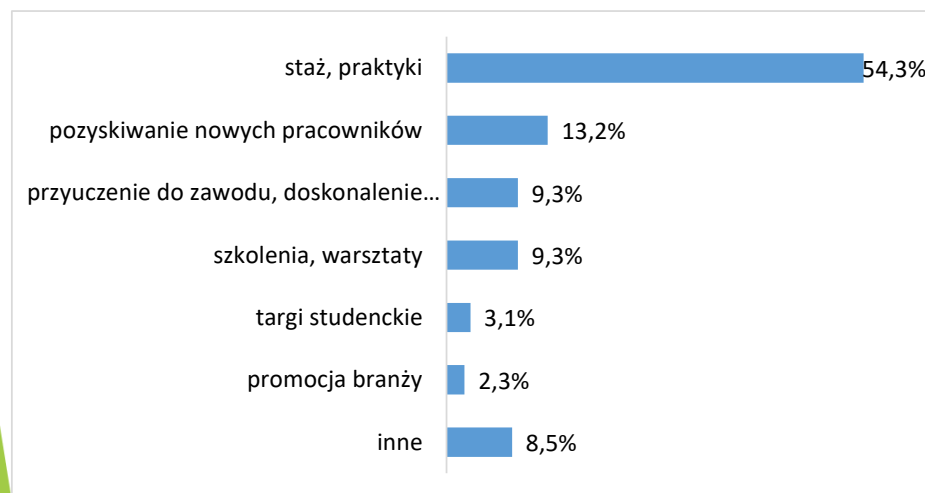
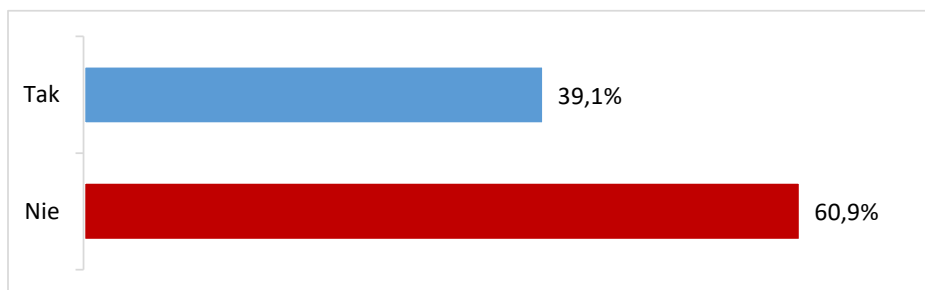
Źródła:

<https://www.gov.pl/web/rozwój-technologia/lista-kkk>

<https://evoluma.pl/partnerzy-strategiczni/zespol-szkol-mechanicznych-w-bialymstoku><https://ssse.com.pl/partnerzy-lista/>

Współpraca firm sektora metalowo-maszynowego z placówkami edukacyjnymi – wyniki badania

Czy przedsiębiorstwo podejmuje współpracę z szkołami branżowymi lub uczelniami?

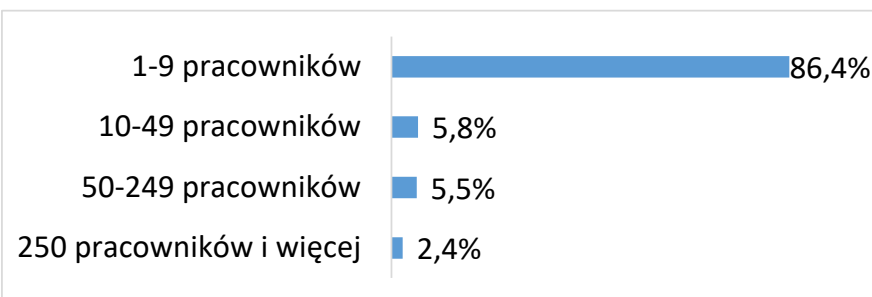

Źródło: badanie CATI z przedsiębiorcami, N=330

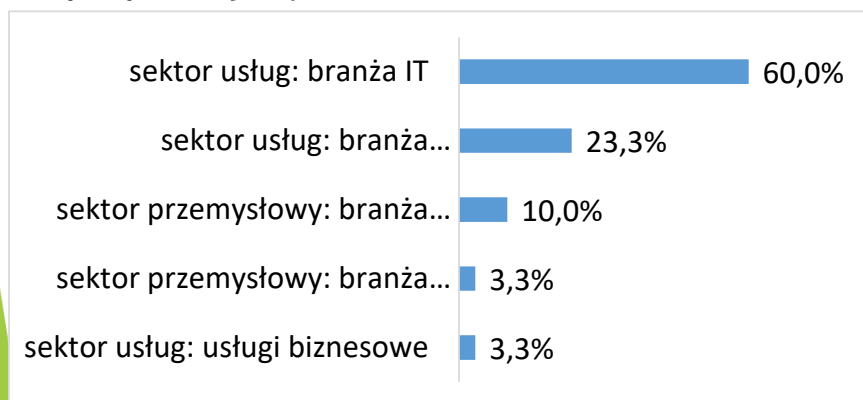
- Jedynie blisko dwie piąte respondentów (39,1%) potwierdziło, że reprezentowana przez nich firma podejmuje współpracę ze szkołami branżowymi i uczelniami.
- Współpraca ta była oceniana raczej pozytywnie. Mianem satysfakcjonującej określiło ją bowiem 40,9% przedstawicieli firm, zaś negatywne odczucia wyraziło 22,2%.
- Z kolei niepodjęcie współpracy ze szkołami branżowymi i uczelniami uzasadnione było przede wszystkim niedostrzeganiem takiej potrzeby z perspektywy przedsiębiorstwa. Odpowiedzi takiej udzieliło 61,2% osób.
- Współpraca przedsiębiorstw objętych badaniem ze szkołami branżowymi lub uczelniami w ponad połowie przypadków polegała na organizowaniu staży i praktyk. W dalszej kolejności wskazywano na możliwości w zakresie pozyskiwania przyszłych pracowników (13,2%) oraz przyuczenia do zawodu (9,3%).

Wyniki badania - charakterystyka badanych przedsiębiorstw związanych z branżą metalowo-maszynową i skutniczą

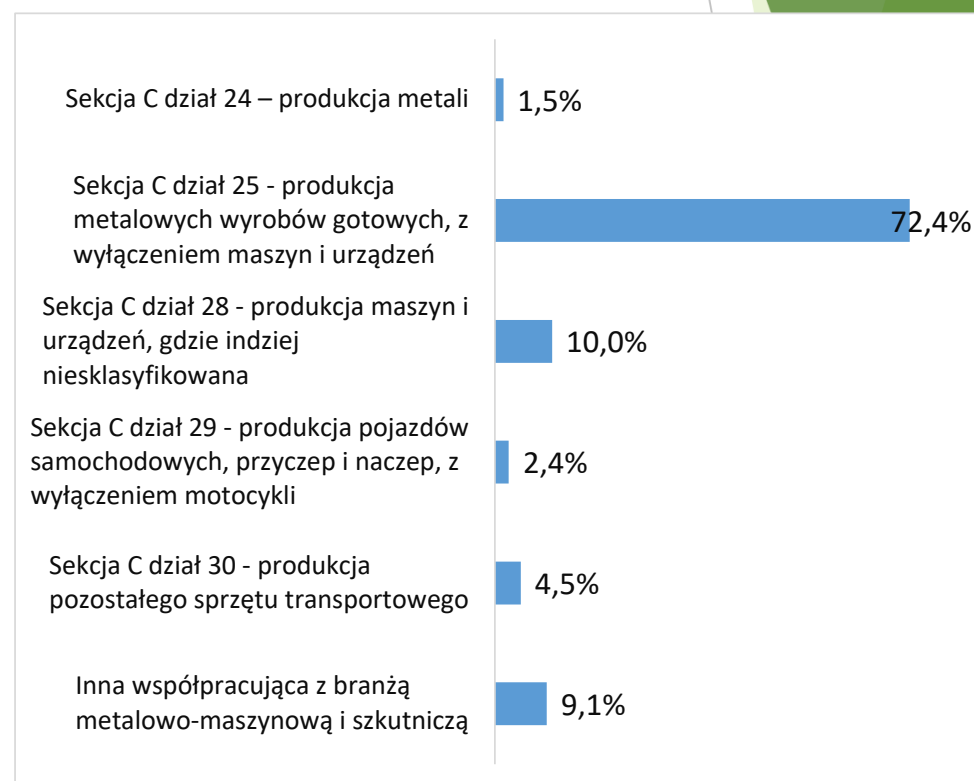
Wielkość przedsiębiorstw; N=330

Inne rodzaje działalności firm współpracujących z branżą, N=30

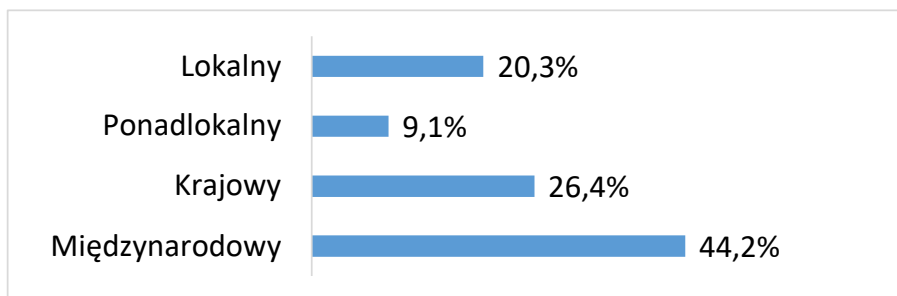
Wiodący dział sekcji C PKD; N=330

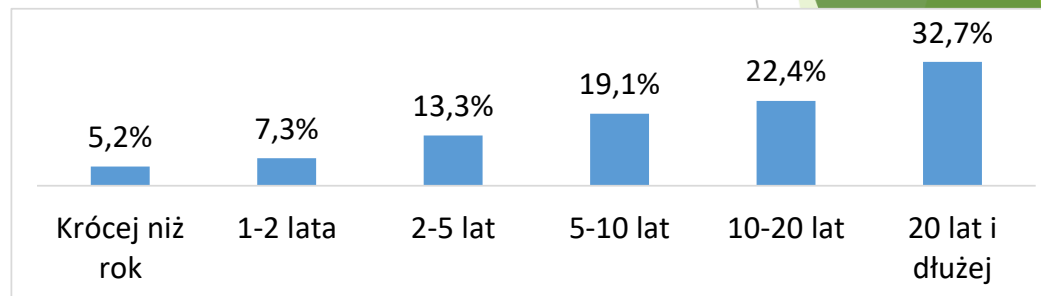
Źródło: badanie CATI z przedsiębiorcami, N=330

Wyniki badania - charakterystyka badanych przedsiębiorstw związanych z branżą metalowo-maszynową i skutniczą, cd.

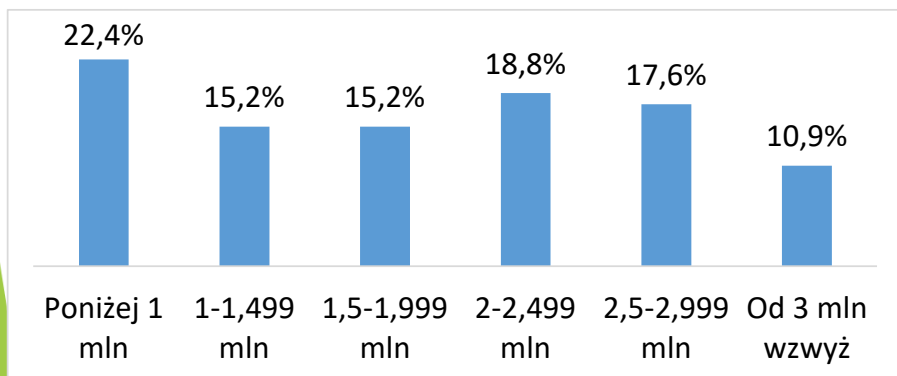
Zakres terytorialny działalności

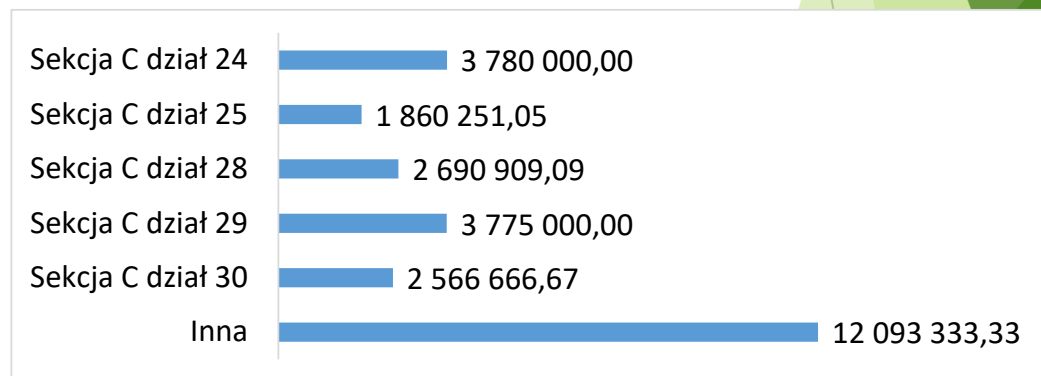
Czas funkcjonowania

Roczne przychody

Roczne przychody (w zł) wg działów sekcji C PKD

Źródło: badanie CATI z przedsiębiorcami, N=330

Wyniki badania - produkty/usługi oferowane przez przedsiębiorstwa związane z branżą metalowo-maszynową i skutniczą

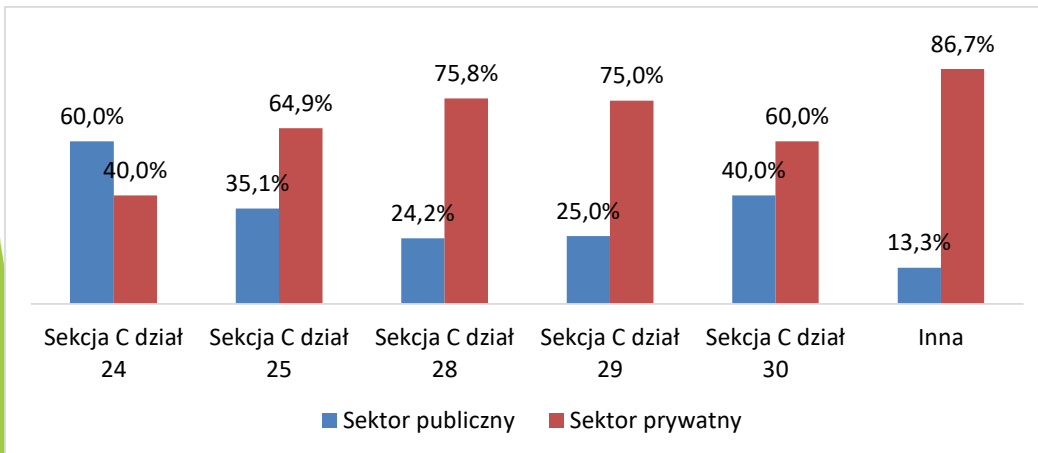
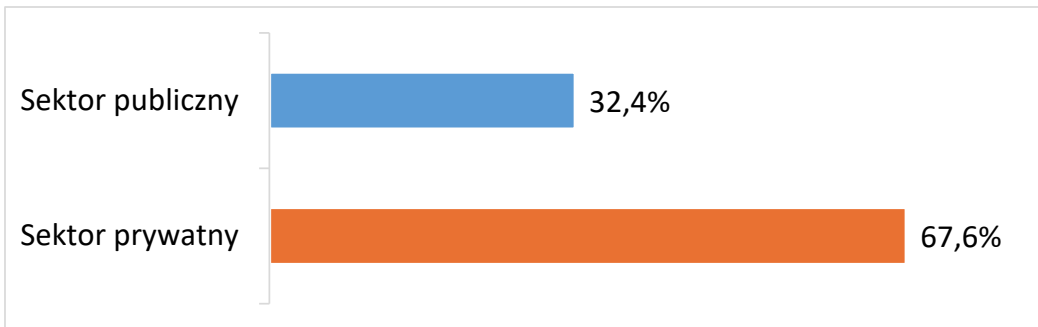
Źródło: badanie CATI z przedsiębiorcami, N=330

Przedsiębiorstwa objęte badaniem miały zróżnicowaną ofertę, przede wszystkim produktów, lecz również usług.

Były to metalowe wyroby dla budownictwa, maszyny i aparatura przemysłowa, obróbka i poprawa właściwości metalu, metalowe opakowania i zbiorniki, drobne elementy montażowe, części samochodowe, metalowe wyposażenie wnętrza oraz inne produkty i usługi wspomagające działalność przemysłu związanego z wytwarzaniem wyrobów metalowych.

Wyniki badania - główni odbiorcy produktów/usług oferowanych przez przedsiębiorstwa związane z branżą metalowo-maszynową i skutniczą, cz. 1

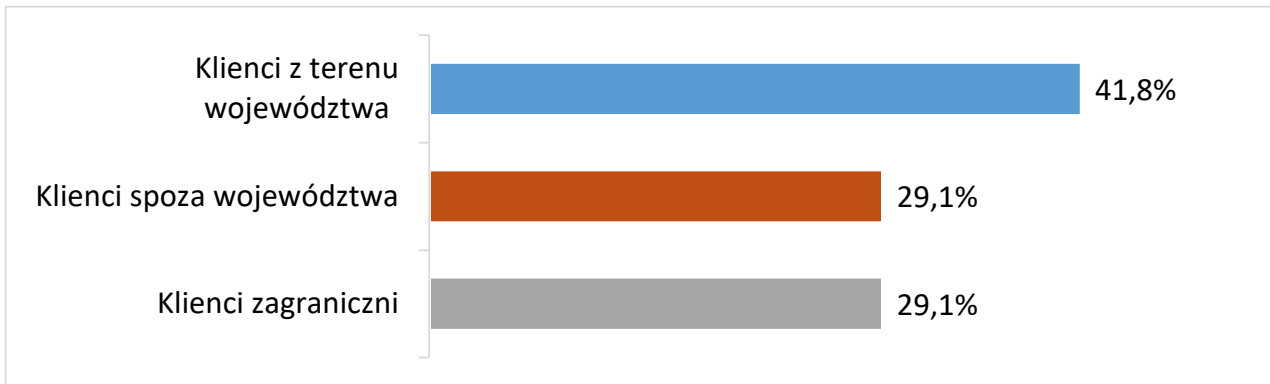
Główni odbiorcy produktów/usług oferowanych przez przedsiębiorstwa związane z branżą metalowo-maszynową i skutniczą; n=330

W przypadku nieco ponad dwóch trzecich przedsiębiorstw związanych z branżą metalowo-maszynową i skutniczą, głównymi odbiorcami produktów są podmioty z sektora prywatnego.

Jedynie w przypadku przedsiębiorstw przynależnych do działu 24 – produkcja metali wiodąca była sprzedaż produktów lub usług odbiorcom sektora publicznego (60,0%). Wszystkie pozostałe działy oferowały swoje produkty lub usługi głównie odbiorcom z sektora prywatnego (w szczególności podmioty spoza Sekcji C wspomagające branżę, w których przypadku udział ten wyniósł 86,7%).

Wyniki badania - główni odbiorcy produktów/usług oferowanych przez przedsiębiorstwa związane z branżą metalowo-maszynową i skutniczą, cz. 2

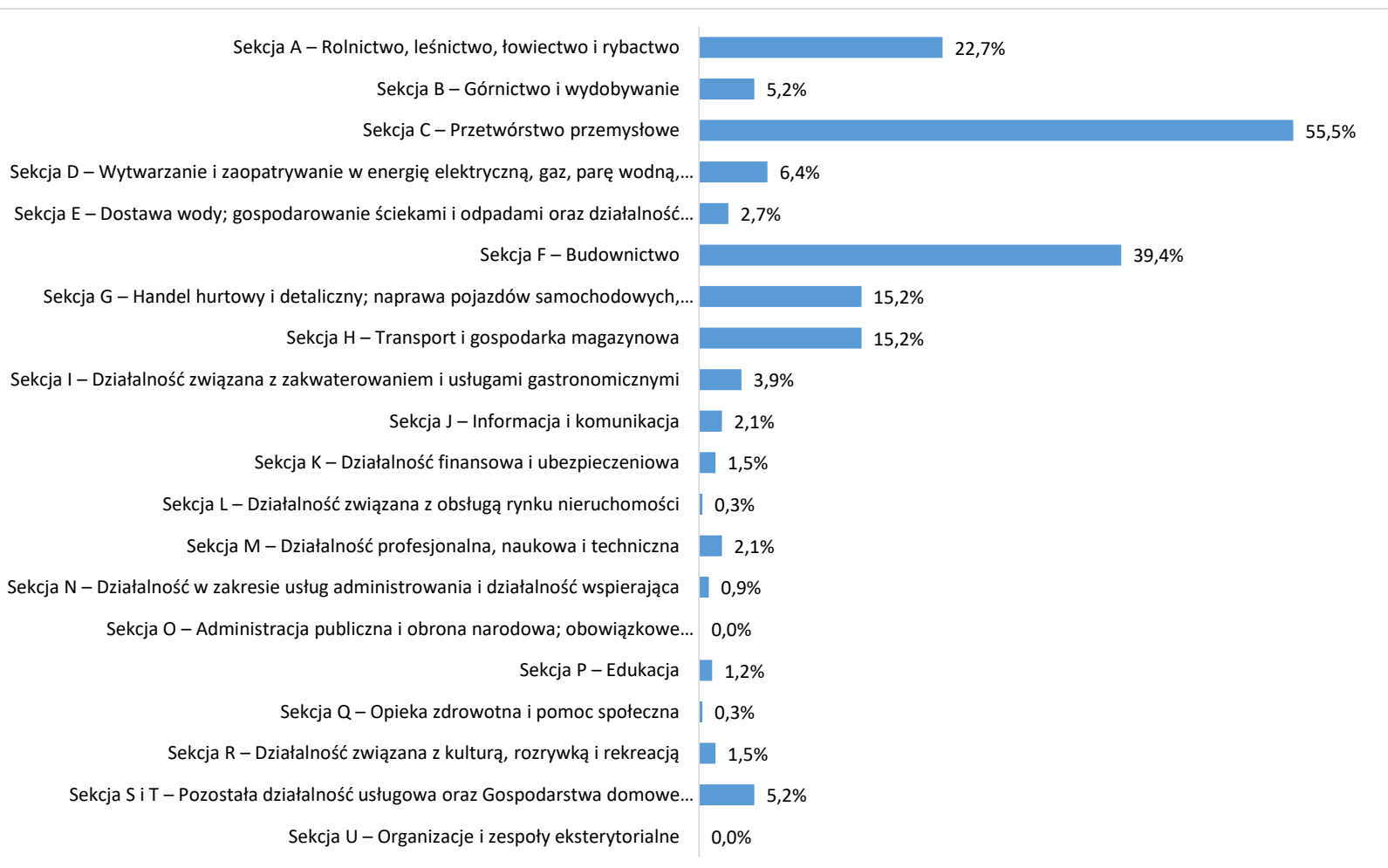

Klienci z obszaru województwa stanowili głównych odbiorców produktów dla 41,8% objętych badaniem firm.

Prawie 60% firm sprzedawało swoje produkty głównie poza granicami regionu podlaskiego, w tym połowa to klienci zagraniczni.

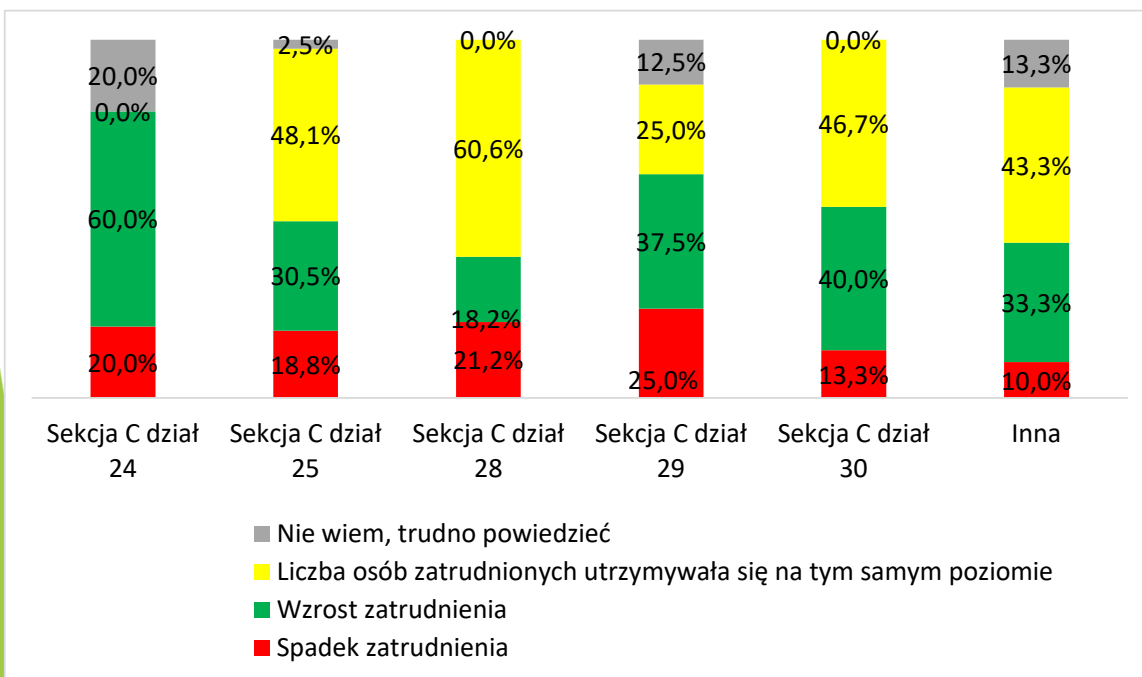
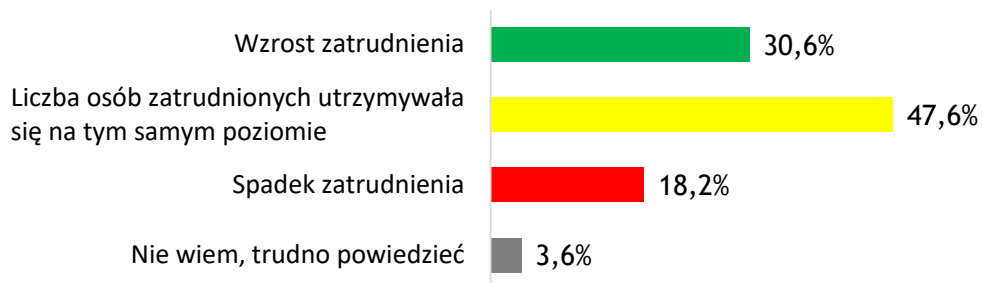
Źródło: badanie CATI z przedsiębiorcami, N=330

Wyniki badania - główni odbiorcy produktów/usług oferowanych przez przedsiębiorstwa związane z branżą metalowo-maszynową i skutniczą, cz. 3

Ponad połowa przedsiębiorstw związanych z branżą metalowo-maszynową i skutniczą sprzedawała produkty głównie przedsiębiorstwom przemysłowym klasyfikowanym również do Sekcji C PKD (55,5%). Znaczący udział odnotowany został także w przypadku sekcji F, czyli budownictwa (39,4%), a w dalszej kolejności sekcji A, czyli rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (22,7%).

Wyniki badania - zmiany wielkości zatrudnienia w przedsiębiorstwach związanych z branżą metalowo-maszynową i skutniczą w ciągu ostatnich 5 lat

Blisko połowa respondentów z badanego sektora zadeklarowała, że **na przestrzeni ostatnich pięciu lat** w reprezentowanej przez nich firmie nie miała miejsca zmiana wielkości zatrudnienia.

Zwiększenie zatrudnienia potwierdziło 30,6%, zaś jego spadek – 18,2%.

Na przestrzeni 5 ostatnich lat największy odsetek firm zwiększył zatrudnienie w dziale 24 (60,0%) i dziale 30 PKD (40,0%).

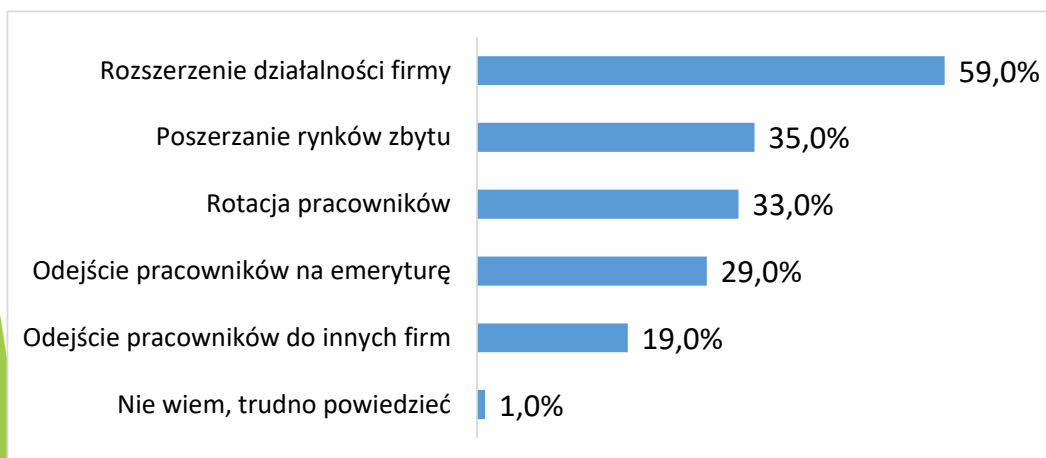
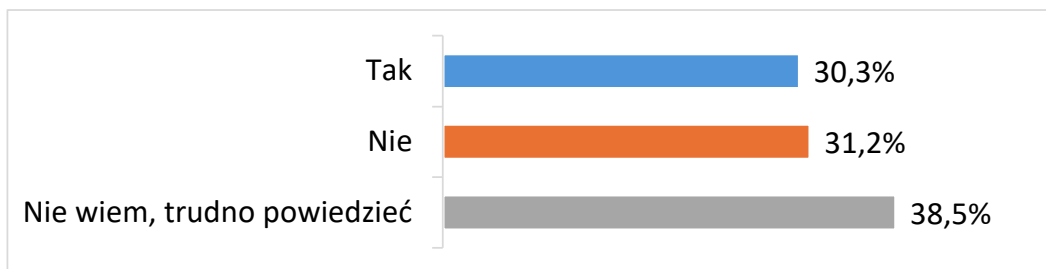
W prawie wszystkich analizowanych działach PKD zwiększył się bilans kadrowy firm, przy czym największy dotyczył działów 24 (bilans +40,0 p. proc.) i 30 (bilans +26,7 p. proc.).

Ujemny bilans kadrowy miał miejsce jedynie w dziale 28, gdzie większy odsetek firm zmniejszył zatrudnienie niż zwiększył: 21,2% do 18,2% (bilans -3,0 p. proc.).

Źródło: badanie CATI z przedsiębiorcami, N=330

Wyniki badania - plany zatrudnieniowe w przedsiębiorstwach związanych z branżą metalowo-maszynową i szklarską na najbliższy rok

Czy w ciągu najbliższych 12 miesięcy planowane jest zwiększenie zatrudnienia w przedsiębiorstwie?

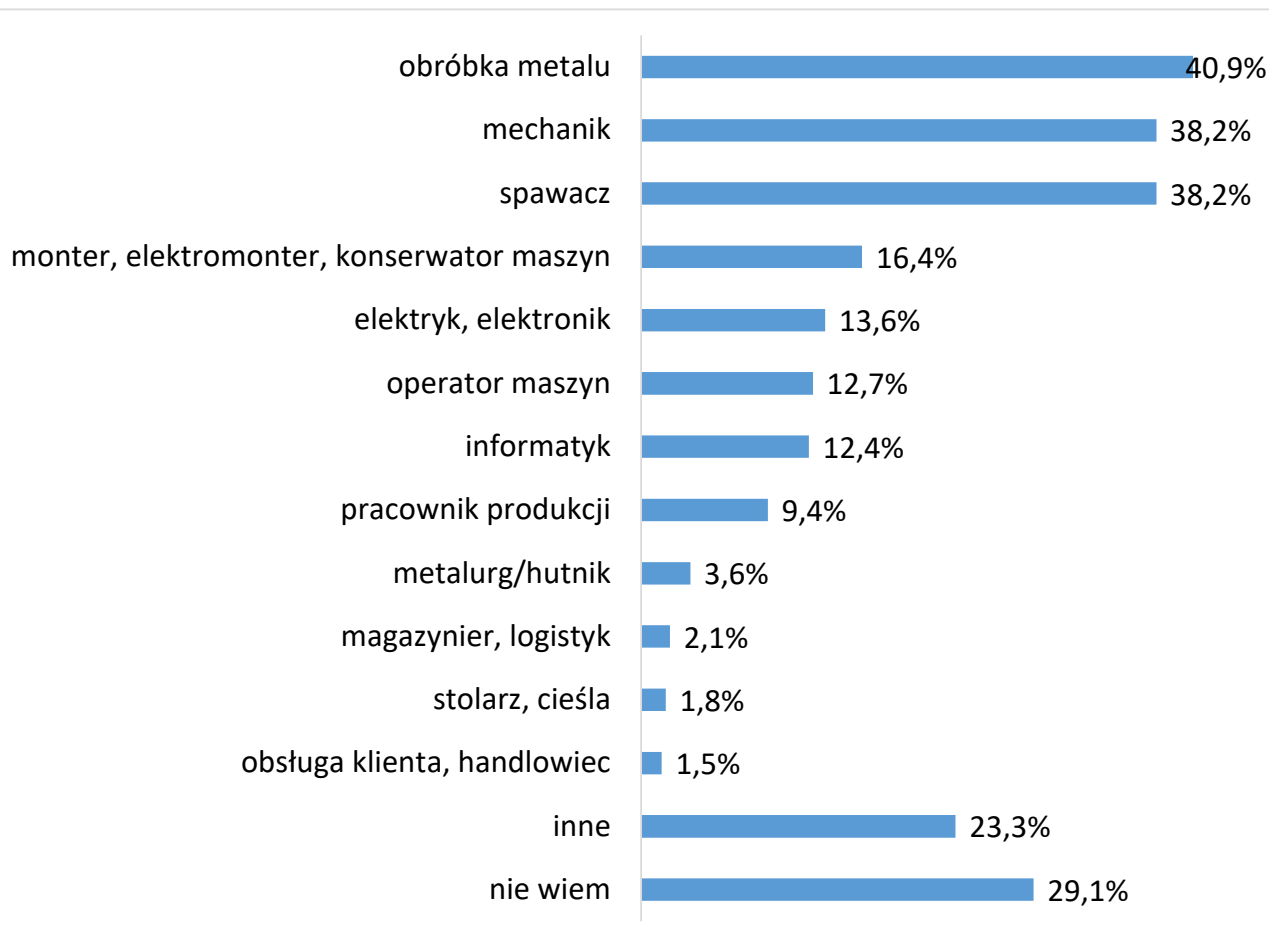
Niespełna jedna trzecia (30,3%) respondentów zadeklarowała, że w ciągu najbliższych 12 miesięcy w reprezentowanej przez nich firmie planowane jest zwiększenie zatrudnienia. Nieco większy odsetek respondentów (31,2%) nie planuje najbliższym czasie rekrutacji nowych pracowników w firmie. Pozostałych 38,5% respondentów nie potrafiło określić, czy na przestrzeni roku dojdzie w przedsiębiorstwie do zwiększenia zatrudnienia.

Firmy z działów 24, 29 i 30 PKD cechowały się największym optymizmem w kwestii przewidywania zwiększania zatrudnienia.

Główne powody zwiększenia zatrudnienia to rozszerzenie działalności firmy (59%), poszerzenie rynków zbytu (35%) oraz rotacja pracowników (33%). Główną przyczyną poszukiwania pracowników to problemy z utrzymaniem stanu zatrudnienia (taki powód wskazało 81% badanych). Najczęściej na wzrost zatrudnienia wskazywały firmy z Łomży, powiatów sejneńskiego, łomżyńskiego, białostockiego oraz kolneńskiego.

Źródło: badanie CATI z przedsiębiorcami; N=100

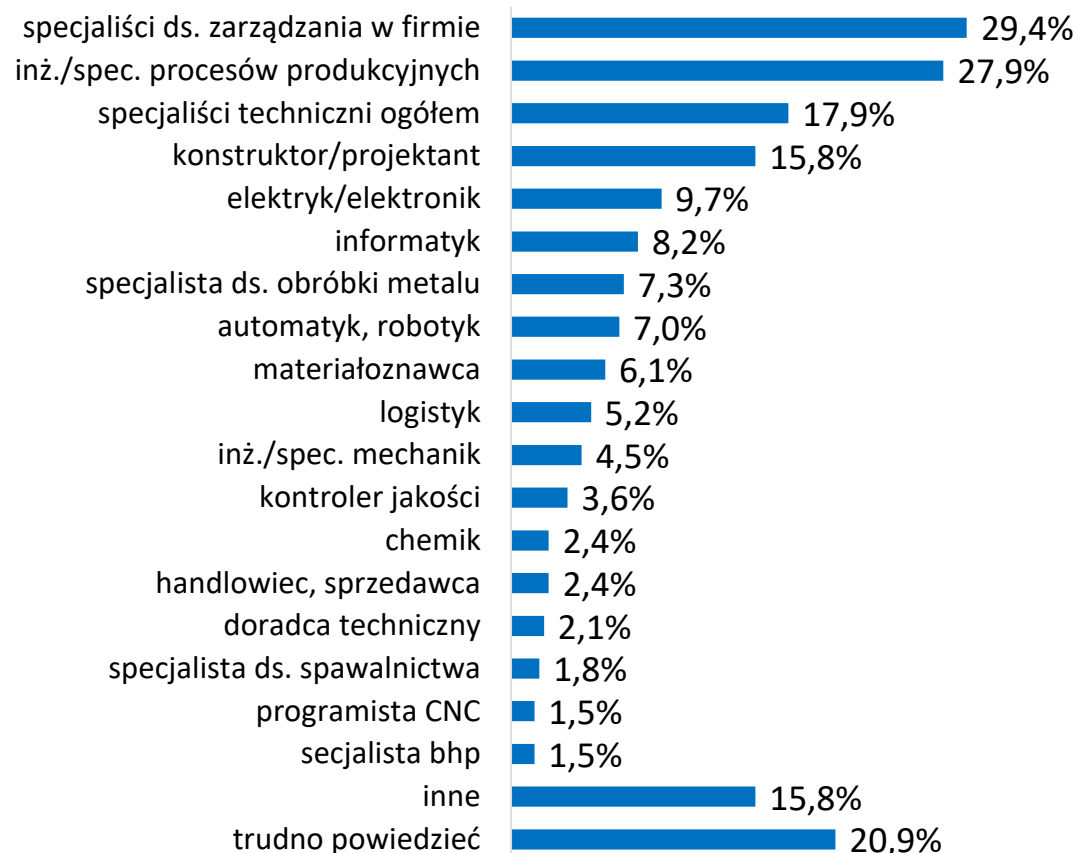
Wyniki badania - najbardziej poszukiwane zawody na branżowych i średnim technicznym w sektorze metalowo-maszynowym i skutniczym w najbliższych 5/10 latach

Źródło: badanie CATI z przedsiębiorcami; N=330

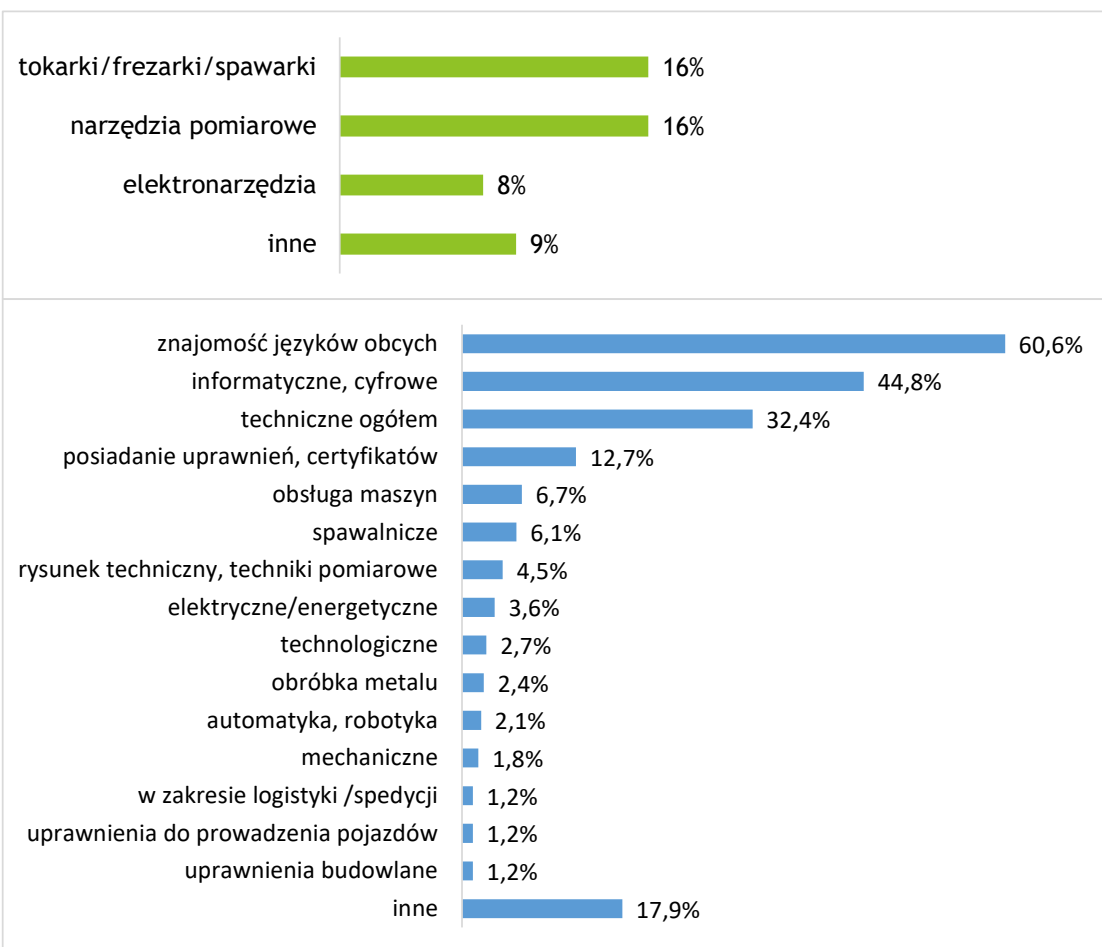
W najbliższych 5-10 latach **najbardziej poszukiwanymi zawodami kształconymi na poziomie branżowym lub średnim technicznym** będą w ocenie respondentów zawody związane z obróbką metalu, takie jak frezer, szlifierz czy tokarz (40,9% odpowiedzi), a następnie mechanik i spawacz (po 38,2% odpowiedzi).

Wyniki badania - najbardziej poszukiwane zawody na poziomie wyższym w sektorze metalowo-maszynowym i skutniczym w najbliższych 5/10 latach

W perspektywie 5-10 lat **najbardziej poszukiwanymi zawodami kształconymi na poziomie wyższym** będą w ocenie respondentów zawody związane z zarządzaniem, pozwalające na pełnienie ról kierowniczych w przedsiębiorstwach (29,4% odpowiedzi w stosunku do 35,5% obecnie), następnie specjaliści ds. procesów produkcyjnych (27,9% w stosunku do 43,3% obecnie), a w dalszej kolejności zawód konstruktora czy projektanta (15,8% w stosunku do 26,7% obecnie).

Wyniki badania - poszukiwane kompetencje techniczne w branży metalowo-maszynowej i szkutniczej

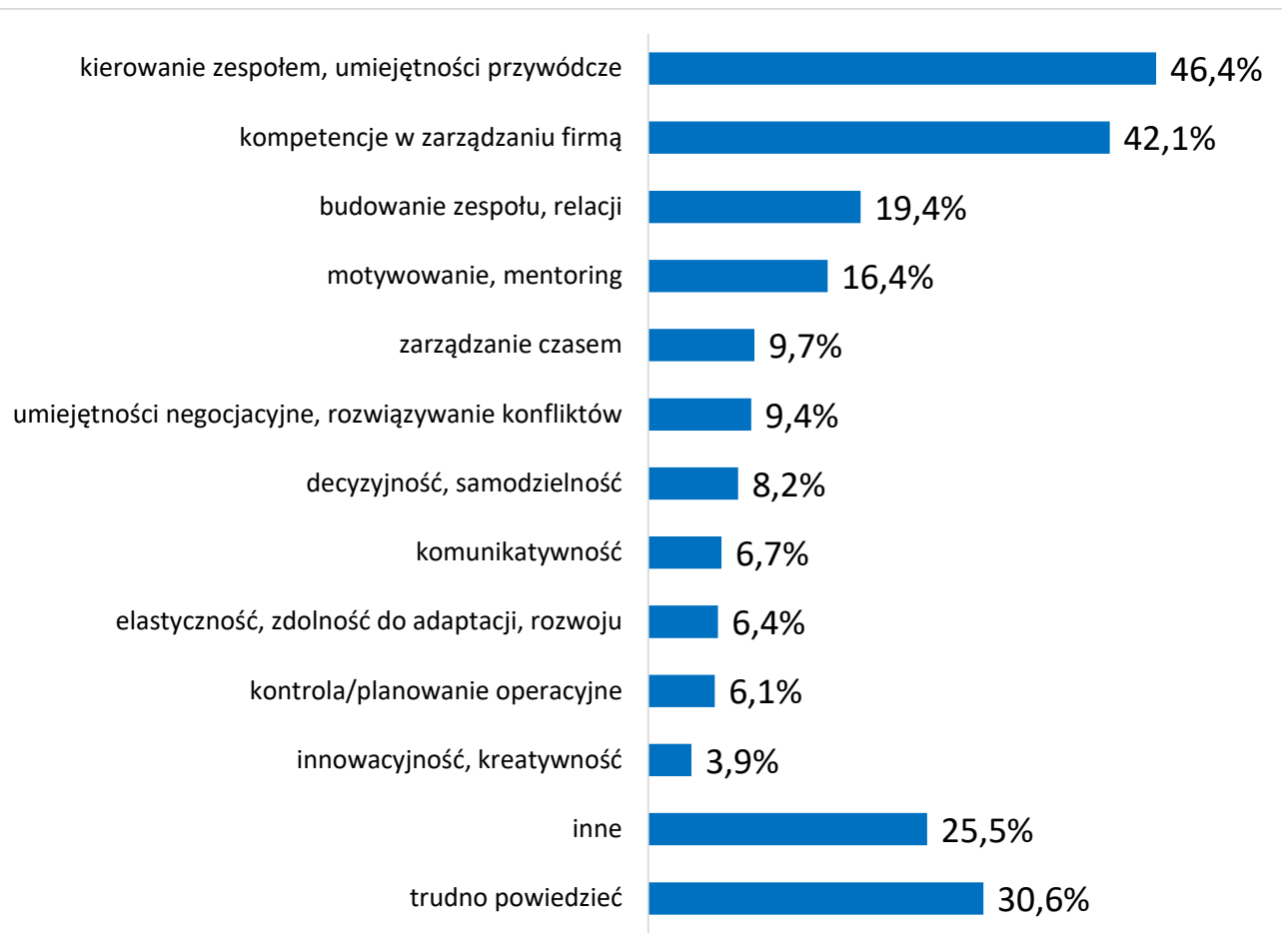

Kluczowe kompetencje w branży koncentrują się na precyzyjnej obróbce materiałów oraz na kontroli jakości. Największe znaczenie mają umiejętności związane z obsługą tokarek, frezarek i spawarek (MIG, MAG, TIG), a także narzędzi pomiarowych.

Kompetencje techniczne, cyfrowe, językowe i uprawnienia, które będą najbardziej pożądane wśród pracowników w najbliższych 5/10 latach, to przede wszystkim znajomość języków obcych (60,6% odpowiedzi). Następnie wskazywano ogólnie na kompetencje informatyczne i cyfrowe (44,8%), kompetencje techniczne ogółem (32,4%).

Źródło: analiza ogłoszeń o pracę, N=170
badanie CATI z przedsiębiorcami; N=330

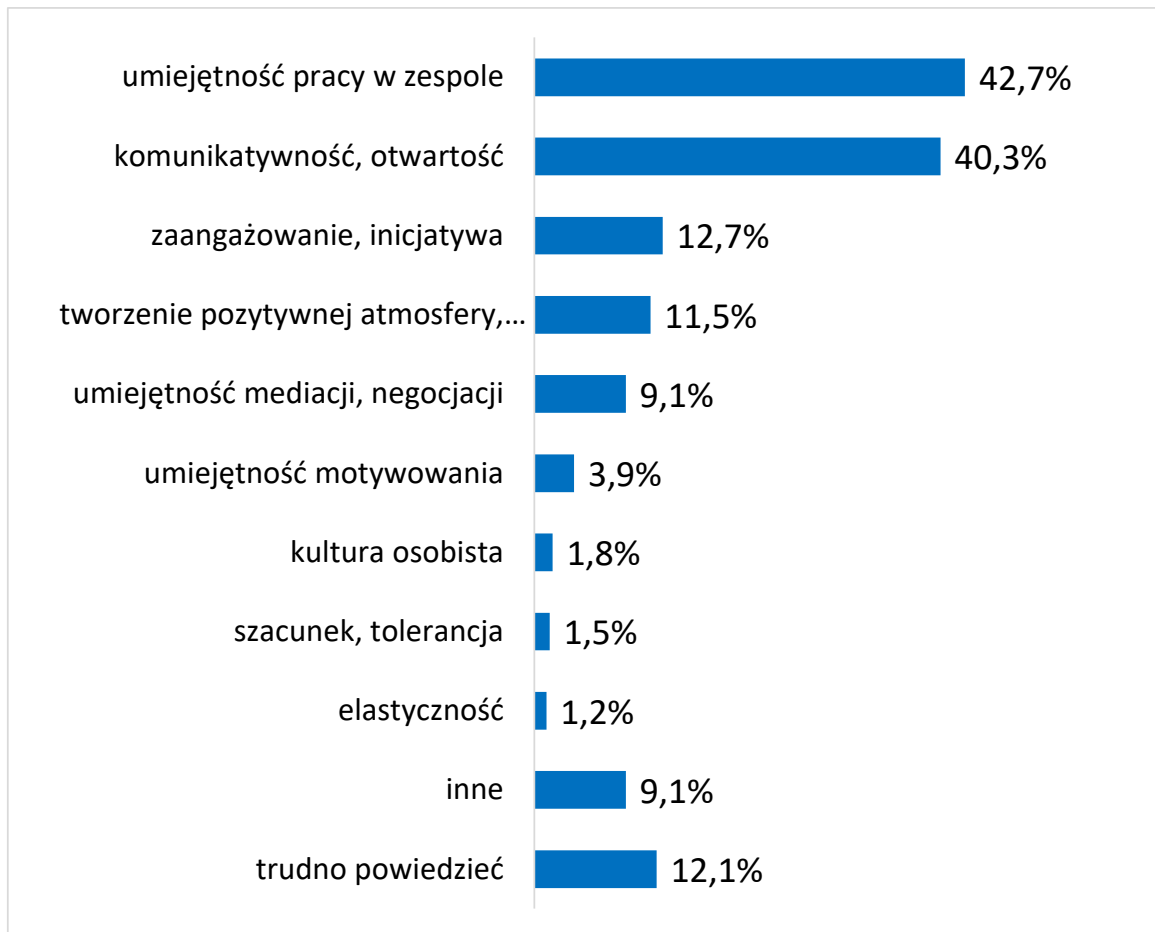
Wyniki badania - poszukiwane kompetencje menedżerskie w branży metalowo-maszynowej i szkutniczej

Źródło: badanie CATI z przedsiębiorcami; n=330

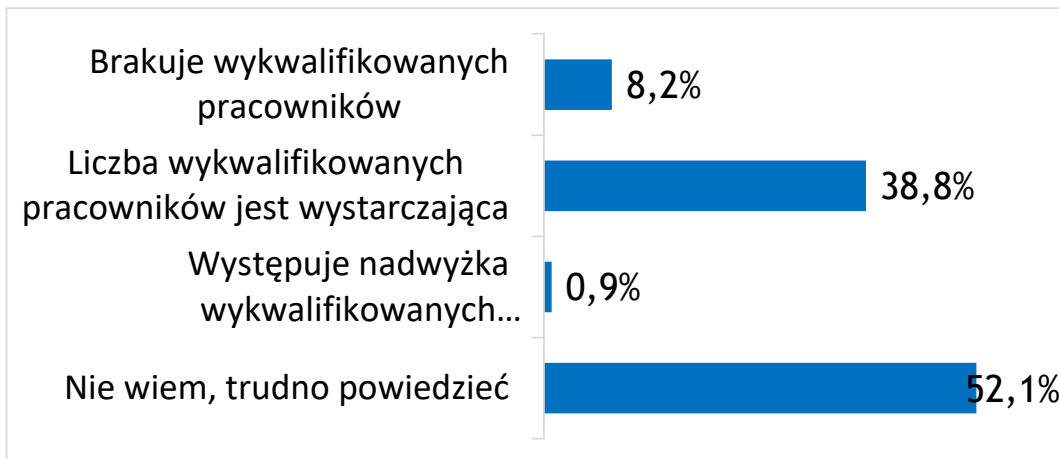
Do **kompetencji menedżerskich kluczowych dla branży** respondenci zaliczyli przede wszystkim kompetencje przywódcze pozwalające na kierowanie zespołem (46,4% odpowiedzi), a następnie kompetencje w zarządzaniu firmą (42,1%). W dalszej kolejności wskazywano na kompetencje pozwalające na budowanie zespołu (19,4%), motywowanie i mentoring (16,4% odpowiedzi).

Wyniki badania - poszukiwane kompetencje społeczne w branży metalowo-maszynowej i skutniczej

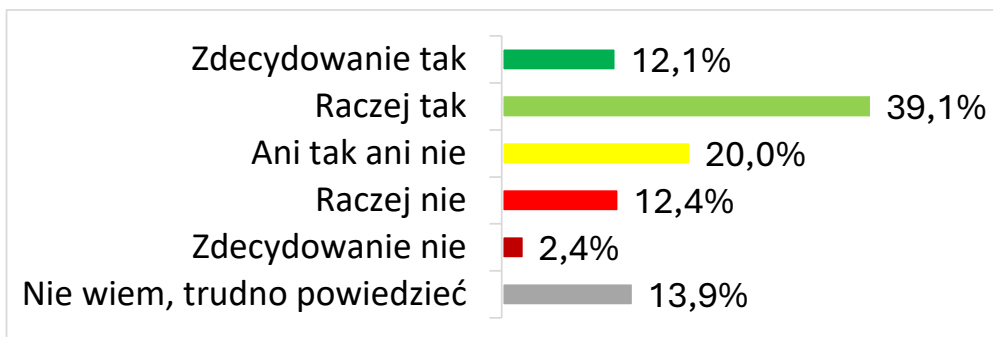

Dwiema **kluczowymi kompetencjami społecznymi w branży metalowo-maszynowej i skutniczej** w ocenie respondentów były umiejętność pracy w zespole (42,7%) oraz komunikatywność i otwartość (do 40,3%). W dalszej kolejności wskazywano zaangażowanie wraz z inicjatywą oraz tworzenie pozytywnej atmosfery i budowanie relacji (udziały odpowiedzi odpowiednio: 12,7% i 11,5%).

Wyniki badania – ocena dostępności wykwalifikowanej kadry

Czy w miejscu działalności przedsiębiorstwa dostępni są wykwalifikowani pracownicy?

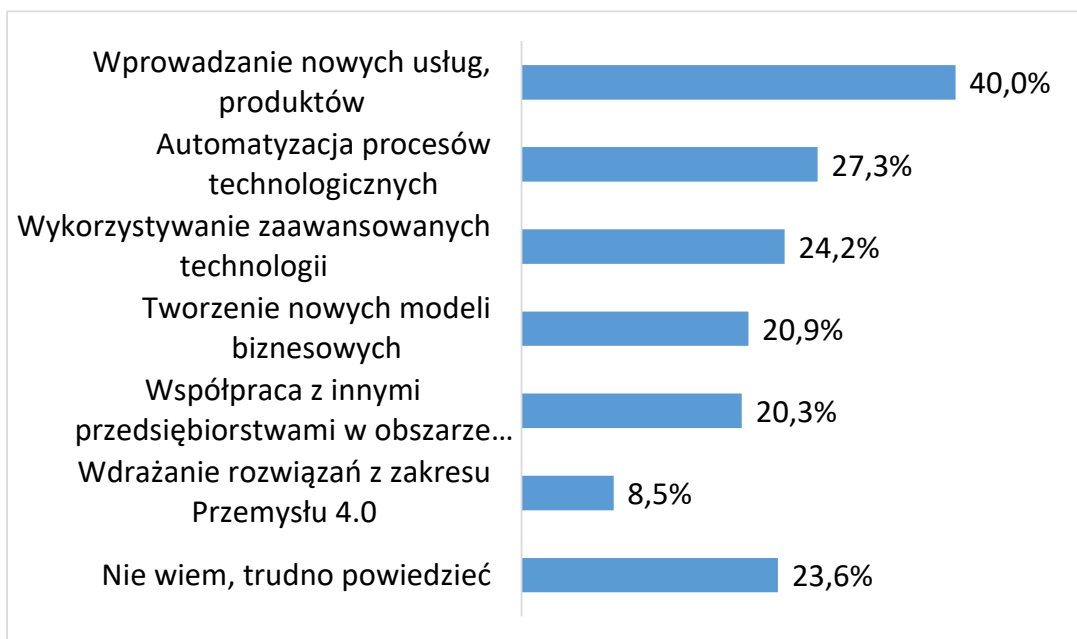

Oceniając dostępność wykwalifikowanej kadry w sektorze metalowo-maszynowym i szkutniczym w województwie podlaskim, 38,8% respondentów było zdania, że dostępność ta jest wystarczająca. Ponad połowa respondentów (łącznie 51,2%) przyznała, że wykwalifikowani pracownicy są dostępni w miejscu prowadzenia przez nich działalności. Jedynie 14,8% było zdania, że pracowników takich brakuje w miejscu prowadzenia działalności.

Lokalne niedobory wykwalifikowanych pracowników odczuwało najwięcej przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie miasta Łomży (łącznie 27,3%), powiatu bielskiego (25,0%), hajnowskiego (23,1%), grajewskiego (21,4%) i wysokomazowieckiego (21,1%)

Wyniki badania - aktywność innowacyjna firm sektora metalowo-maszynowego i skutniczego

Spośród innowacyjnych działań realizowanych w przedsiębiorstwach wymieniano przede wszystkim wprowadzanie nowych produktów i usług (40,0%), automatyzację procesów technologicznych (27,3%), wykorzystywanie zaawansowanych technologii (24,2%), tworzenie nowych modeli biznesowych (20,9%) oraz współpracę z innymi firmami w obszarze rozwoju (20,3%).

Źródło: badanie CATI z przedsiębiorcami; N=330

„Widać, co się dzieje w naszej branży, widać, że jest dostęp do najnowszych technologii i to bardzo mocno przyciąga pracowników, że oni mogą pracować z najnowocześniejszymi rozwiązaniami, jakiś nowych języków programowania, włączyć różne rozwiązania w jedną całość, to to jest przyciągające, takie najnowsze rozwiązania techniczne i technologiczne.”

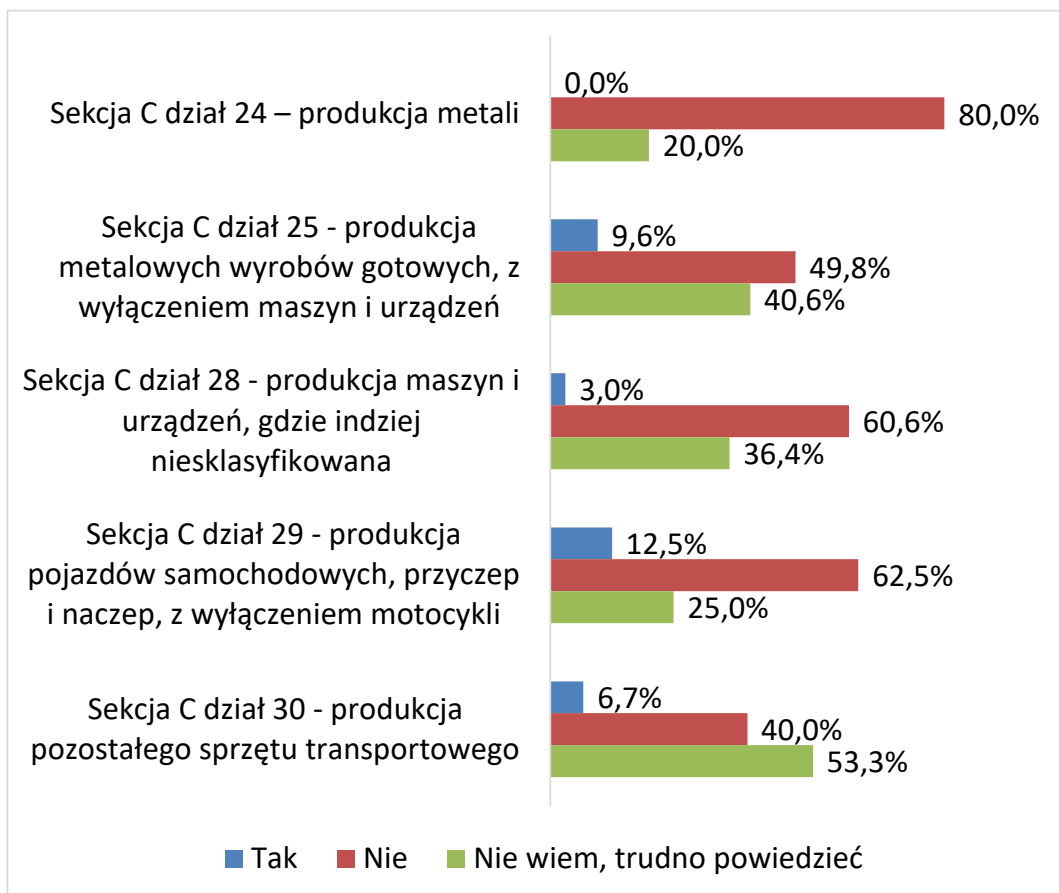
Źródło: badanie IDI

Wyniki badania – wpływ automatyzacji procesów produkcyjnych na zapotrzebowanie na pracowników w branży

Oceniając wpływ automatyzacji procesów produkcyjnych na zapotrzebowanie na pracowników w firmie, blisko jedna trzecia badanych stwierdziła (29,1%), że procesy takie nie wywierają żadnego wpływu, zaś niespełna co czwarty respondent był zdania, że powodują one zwiększenie zapotrzebowania na pracowników, lecz tych o wysokich kwalifikacjach. 21,2% ankietowanych przyznało, że automatyzacja pociąga za sobą spadek zapotrzebowania na pracowników.

Wyniki badania – Czy istnieje zapotrzebowanie na stanowiska pracy oraz umiejętności i kwalifikacje związane z wdrażaniem i wykorzystywaniem rozwiązań z zakresu Przemysłu 4.0 oraz z wykorzystaniem technologii ICT?

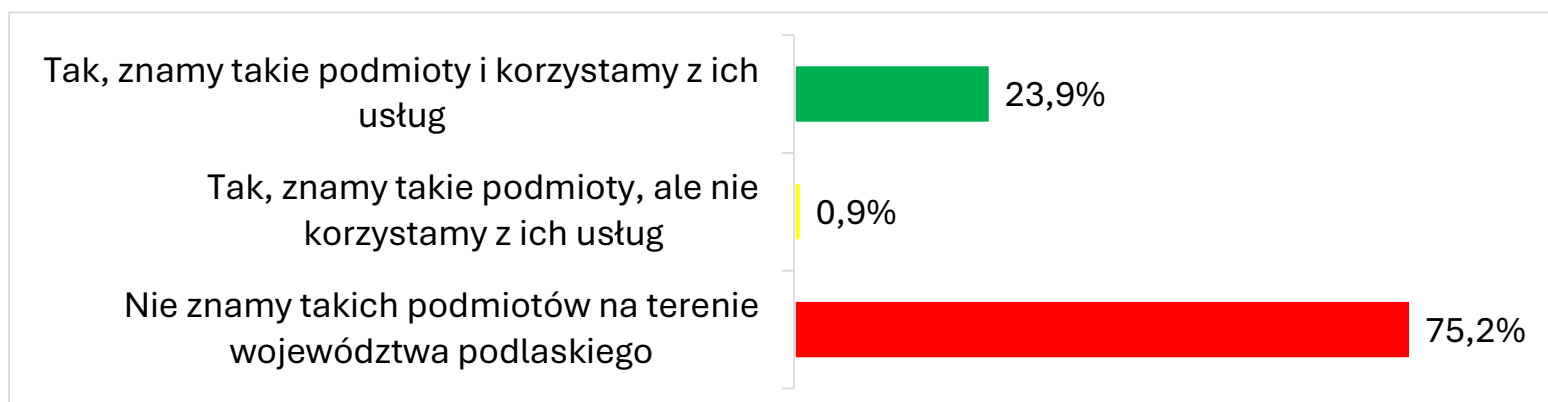
Źródło: badanie CATI z przedsiębiorcami; n=330

W każdym z działów Sekcji C znacząca część respondentów (od 40,0% do 80,0%) potwierdziła, że w reprezentowanej przez nich firmie nie istnieje zapotrzebowanie na kwalifikacje związane z wdrażaniem Przemysłu 4.0 i technologii ICT.

Jedynie niewielkie odsetki odpowiedzi respondentów wskazują na występowanie takiego zapotrzebowania (ogółem 8,2%). Na tle pozostałych działów największy udział został odnotowany w przypadku działu 29, tj. firm zajmujących się produkcją pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (12,5%).

Wyniki badania - otoczenie instytucjonalne (wsparcie sektora ze strony IOB), cz .1

Czy respondenci mają wiedzę na temat instytucji otoczenia biznesu wspierających firmy z branży metalowo-maszynowej i skutniczej w województwie podlaskim?

Jedynie jedna czwarta respondentów potwierdziła, że ma wiedzę na temat instytucji otoczenia biznesu wspierających firmy z branży metalowo-maszynowej i skutniczej w województwie podlaskim oraz że korzysta z usług takich instytucji. 0,9% osób potwierdziło posiadanie takiej wiedzy, lecz nie korzystało z oferty IOB. Natomiast ponad trzy czwarte przedstawicieli badanych podmiotów nie znało takich instytucji na terenie województwa.

Firmy reprezentowane przez respondentów najczęściej brały udział w szkoleniach i warsztatach, organizowanych przez IOB mające na celu wspieranie inteligentnej specjalizacji w województwie.

Źródło: badanie CATI z przedsiębiorcami; N=330

Wyniki badania - otoczenie instytucjonalne (wsparcie sektora ze strony IOB), cz. 2

Rodzaj IOB, z którymi współpracują firmy z branży metalowo-maszynowej i szklanej

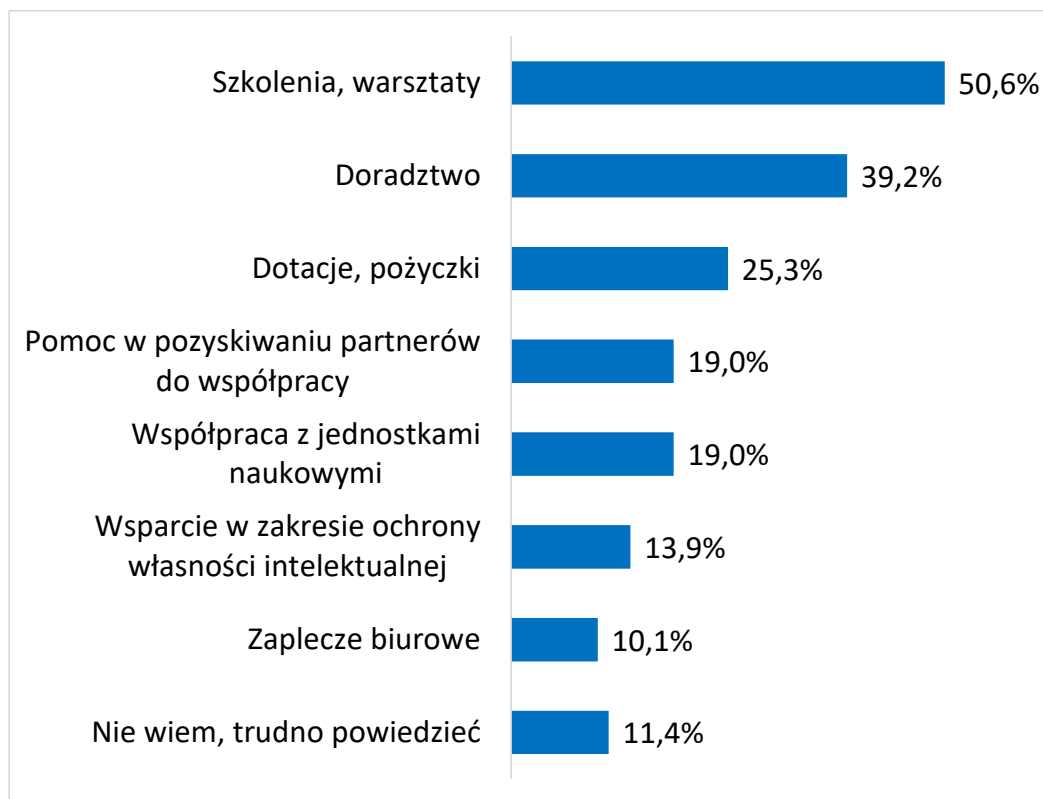

Najczęściej współpraca podejmowana jest z uczelniami technicznymi (27,8%), następnie – z centrami badawczo-rozwojowymi (22,8%), Parkiem Naukowo-Technologicznym w Suwałkach (21,5%), Klastrem Obróbki Metali oraz Podlaskim Parkiem Przemysłowym (po 20,3%).

Źródło: badanie CATI z przedsiębiorcami; N=330

Wyniki badania - otoczenie instytucjonalne (wsparcie sektora ze strony IOB), cz .3

Rodzaj działań instytucji otoczenia biznesu, z których korzystają firmy

Firmy najczęściej brały udział w szkoleniach i warsztatach, organizowanych przez IOB mające na celu wspieranie inteligentnej specjalizacji w województwie. Odpowiedzi takiej udzieliła nieco ponad połowa uczestników badania, którzy przyznali, że korzystają ze wsparcia IOB. W dalszej kolejności wskazywano na doradztwo (39,2%) oraz dotacje i pożyczki (25,3%).

Źródło: badanie CATI z przedsiębiorcami; N=330

Wnioski i rekomendacje, cz. 1

Wniosek	Rekomendacja
<p>W strukturze firm z branży metalowo-maszynowej oraz szkodniczej znacznie przeważają mikroprzedsiębiorstwa, które nie mają odpowiedniego zaplecza do działań w zakresie innowacyjności oraz nawiązywania współpracy z innymi podmiotami, zarówno z tej samej branży, jak i z podmiotami wspierającymi rozwój przedsiębiorstw. Odzwierciedla to niski odsetek firm sektora mających wiedzę na temat funkcjonowania IOB.</p>	<p>Należy podjąć systemowe działania mające na celu zwiększenie roli Instytucji Otoczenia Biznesu w celu wspierania firm w tych działaniach, których firmy nie są w stanie wykonywać same. Należy zatem upowszechniać wiedzę o IOB w regionie, a następnie dostępnymi kanałami komunikacji promować współpracę sektora z IOB, ukazując wszechstronne korzyści z włączania się firm w regionalne sieci współpracy, takie jak na przykład klastry.</p>

Wnioski i rekomendacje, cz. 2

Wniosek	Rekomendacja
<p>Przedsiębiorstwa z sektora metalowo-maszynowego i skutniczego posiadają ograniczone zasoby pozwalające na zatrudnianie kadry mogącej wprowadzać działania o charakterze innowacyjnym. Specjaliści do spraw badań i rozwoju mają marginalne znaczenie w strukturach zatrudnienia firm – w większości podmiotów osoby takie nie były nigdy zatrudniane i nie planuje się podejmowania takich działań w bliskiej perspektywie.</p>	<p>Konieczny jest zatem aktywny udział IOB w zapewnianiu przedsiębiorstwom dostępu do kapitału wiedzy, który jest niezbędny do wprowadzania działań o charakterze innowacyjnym. Ważne jest zwłaszcza wspieranie współpracy mikro, małych i średnich przedsiębiorstw z uczelniami technicznymi, których kadry mogłyby wypracowywać wraz z przedstawicielami firm optymalne ścieżki rozwoju produkcji czy kierowania oferty do odpowiedniego odbiorcy.</p>

Wnioski i rekomendacje, cz. 3

Wniosek	Rekomendacja
<p>W opinii ekspertów, przedsiębiorstwa z branży metalowo-maszynowej oraz szkodniczej, zwłaszcza mniejsze, nie posiadają wystarczającego zaplecza pozwalającego na aktywne pozyskiwanie nowych odbiorców oraz nowych rynków zbytu. Wiele z nich reaguje tylko na bieżące zmiany na rynku i zapytania, nie prowadzi własnej polityki kreowania rynku.</p>	<p>Należy wspierać przedsiębiorców w zakresie pozyskiwania nowych odbiorców oraz nowych rynków zbytu. Szansa na zwiększenie sprzedaży może stymulować przedsiębiorstwa do rozwoju produkcji oraz dopasowywania jej do zmieniających się trendów rynkowych. Wymaga to jednak stałego wspierania przedsiębiorstw poprzez oferowanie im możliwości udziału w targach czy misjach gospodarczych, jak i wspierania ich wiedzy i umiejętności w zakresie aktywnego poszukiwania odbiorców produktów i usług, jak i innego rodzaju partnerów biznesowych.</p>

Wnioski i rekomendacje, cz. 4

Wniosek	Rekomendacja
<p>Przyszłościowe trendy związane z procesami automatyzacji produkcji sprawiają, że zwiększy się zapotrzebowanie firm na pracowników o odpowiednich kwalifikacjach umożliwiającich ich zaangażowanie we wdrażanie i obsługę nowoczesnych rozwiązań usprawniających produkcję.</p>	<p>Należy zatem ściśle koordynować działania skutkujące unowocześnianiem procesów produkcji, takie jak na przykład dofinansowanie zakupu nowoczesnych maszyn, z działaniami ukierunkowanymi na pozyskiwanie kadry o wysokospecjalistycznych kwalifikacjach technicznych. Niezmiernie ważna jest współpraca przedsiębiorstw z sektorem edukacyjnym, np. poprzez wskazywanie deficytowych kwalifikacji, organizowanie praktyk dla uczniów, itp.</p>

Wnioski i rekomendacje, cz. 5

Wniosek	Rekomendacja
<p>Na rynku brakuje osób z odpowiednimi kwalifikacjami, które podjęłyby się pracy w podlaskich firmach.</p> <p>Jest to spowodowane wieloma czynnikami, między innymi niedostatecznym poziomem współpracy przedsiębiorstw z branży metalowo-maszynowej oraz skutniczej z działającymi na terenie województwa podlaskiego szkołami kształcenia branżowego, średniego, jak i wyższego, a także odpływem z regionalnego rynku pracy siły roboczej do innych województw, gdzie są bardziej atrakcyjne warunki pracy i płacy.</p> <p>Z uwagi na trudności w znalezieniu pracowników o odpowiednich kwalifikacjach i doświadczeniu pracodawcy są gotowi zatrudniać osoby bez odpowiedniego przygotowania chętne do pracy, lecz wymagające podniesienia kwalifikacji.</p> <p>Jednakże w opinii respondentów oferta instytucji szkoleniowych w zakresie specjalistycznych szkoleń, np. dotyczących obsługi zaawansowanych technologii jest niezadowolająca.</p>	<p>Wysoce wskazana jest pomoc w uzyskiwaniu przez firmy dostępu do szkoleń branżowych dla pracowników. Postulat ten dotyczy zarówno oferty ukierunkowanej na uzyskiwanie kwalifikacji pozwalających na wdrażanie się w innowacyjne rozwiązania produkcyjne, jak i przyuczania do wykonywania zawodu w oparciu o rozwiązania stosowane od lat.</p> <p>Z uwagi na pomniejszenie rangi szkolnictwa zawodowego na przestrzeni lat podstawowe kwalifikacje techniczne bywają bowiem umiejętnościami deficytowymi na wielu lokalnych rynkach pracy.</p> <p>Niezmiernie ważna jest także mocna współpraca pracodawców (a przede wszystkim reprezentujących ich np. klastrów branżowych) z podmiotami edukacyjnymi, zarówno z poziomu kształcenia branżowego, średniego, jak i wyższego.</p>

Wnioski i rekomendacje, cz. 6

Wniosek	Rekomendacja
<p>Zatrudnianie cudzoziemców jest obecnie dla firm ważnym instrumentem polityki kadrowej w sytuacji trudności w znalezieniu odpowiednio wykwalifikowanych pracowników.</p>	<p>Istotne dla zapewnienia ciągłości rozwoju jest zapewnianie firmom dostępu do informacji i kanałów komunikacji pozwalających na rekrutowanie obcokrajowców o pożądanym kwalifikacjach.</p> <p>Dotyczy to zarówno zacieśniania współpracy firm z publicznymi służbami zatrudnienia, jak i z prywatnymi podmiotami pośredniczącymi w zatrudnianiu cudzoziemców.</p>

Wnioski i rekomendacje, cz. 7

Wniosek	Rekomendacja
<p>Sporą część podlaskich przedsiębiorców z branży metalowo-maszynowej oraz szkodniczej cechuje statystycznie niski poziom wiedzy na temat koncepcji Przemysłu 4.0.</p> <p>Badania jakościowe wskazują, że są firmy, które wdrażają innowacyjne na poziomie europejskim rozwiązania, jest ich jednak relatywnie niewiele.</p>	<p>Należy zatem zintensyfikować działania mające na celu rozpowszechnianie wiedzy o nowoczesnych trendach technologicznych wśród firm działających na terenie województwa.</p> <p>W szczególności dotyczy to tych podmiotów, których potencjał pozwalałby na wdrażanie nowoczesnych rozwiązań w nieodległej perspektywie.</p>

Dziękuję za uwagę

